

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 342/05-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. novembra 2005 predbežne prerokoval sťažnosť maloletej J. A., zastúpenej matkou M. A., bytom N., právne zastúpenej advokátom Mgr. S. P., N., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. P 161/02, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť maloletej J. A. **o d m i e t a** pre neprípustnosť.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. novembra 2005 doručená sťažnosť maloletej J. A., zastúpenej matkou M. A., bytom N. (ďalej len „sťažovateľka“), právne zastúpenej advokátom Mgr. S. P., N., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. P 161/02.

Sťažovateľka uviedla, že návrhom zo 6. decembra 2001 doručeným Okresnému súdu Prievidza 7. decembra 2001 sa voči odporcovi domáhala zvýšenia výživného v prospech maloletej dcéry zo sumy 2 000 Sk na sumu 3 500 Sk. Keďže sťažovateľka sa s maloletou dcérou presťahovala do N., predmetná vec bola postúpená okresnému súdu, na ktorom je konanie vedené pod sp. zn. P 161/02. Sťažovateľka uviedla, že vo veci sa uskutočnili tri pojednávania, a to 3. septembra 2002, 3. októbra 2002 a 10. novembra 2004, keď došlo k odročeniu pojednávania na neurčito. Podľa vyjadrenia sťažovateľky aj napriek tomu, že súdny spor prebieha už skoro štyri roky, vec dosiaľ nie je právoplatne ukončená. Sťažovateľka vyslovila názor, že vo veci nebol vykonaný žiadny úkon smerujúci k rozhodnutiu vo veci samej. Podľa jej názoru daná vec nie je ani skutkovo, ani právne zložitá a ona sa svojím konaním nepričinila o prieťahy v postupe okresného súdu. Z uvedených dôvodov považuje postup okresného súdu za konanie, ktoré nevykazuje znaky plynulosti a efektívnosti konania. Sťažovateľka ďalej uviedla, že zvýšenia výživného v prospech maloletej dcéry sa domáhala z dôvodu, že výživné vo výške 2 000 Sk určil súd odporcovi ešte pred ôsmimi rokmi. Keďže situácia sa zmenila a náklady sťažovateľky sa neustále zvyšujú v súvislosti s potrebami maloletej dcéry, dosiahnuť vyššie výživné možno jedine právoplatným rozhodnutím súdu.

V súvislosti s nutnosťou vyčerpania účinných právnych prostriedkov na ochranu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov pred podaním sťažnosti ústavnému súdu sťažovateľka uviedla, že sťažnosť na prieťahy v konaní v zmysle ustanovenia § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“) do účinnosti tohto zákona, teda do 31. marca 2005 ani v zmysle ustanovenia § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnej správe súdov“), nepodala, pretože podanie sťažnosti nepovažovala za účinný prostriedok nápravy označeného základného práva. Sťažovateľka argumentovala aj rozhodnutím ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 26/95, v ktorom ústavný súd konštatoval, že „*uplatnenie ochrany ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov nie je podmienené využitím možnosti uvedenej v § 17 ods. 1 zák. č. 80/1992 Zb.*

o štátnej správe súdov v znení neskorších predpisov“. V tejto súvislosti poukázala na skoršie rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 241/04 z 11. januára 2005, v ktorom podľa nej ústavný súd vyhovel sťažnosti sťažovateľa aj napriek tomu, že sťažovateľ v danom prípade nepodal príslušnému orgánu štátnej správy súdov sťažnosť na prietahy v konaní.

Na základe uvedeného sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd rozhodol následným nálezhom:

„1. Okresný súd v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. P 161/02 porušil právo mal. J. A., zast. matkou M. A. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. P 161/02 prikazuje konať bez zbytočných prietahov.

3. mal. J. A., zast. matkou M. A. priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 72 000 Sk (slovom sedemdesiatdvatisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Nitre povinný matke M. A. vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet advokáta Mgr. S. P.

4. matke M. A. priznáva úhradu trov právneho zastúpenia presne vyčísleného v rozhodnutí Ústavného súdu na účet advokáta Mgr. S. P.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľky podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde skúmal, či v danom prípade nejde o neprípustnosť.

Z obsahu sťažnosti je zrejmé, že sťažovateľka namietala zbytočné prietahy v postupe okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. P 161/02.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov (...).

Keďže v danom prípade ide o súdny spor, ktorý sa začal v decembri 2001, sťažovateľka mohla na ochranu svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy využiť a podať sťažnosť na prietahy v konaní okresného súdu orgánu štátnej správy súdov podľa ustanovenia § 17 ods. 1 zákona o štátnej správe súdov, účinného do 31. marca 2005. Podľa citovaného ustanovenia sa môžu fyzické osoby a právnické osoby obracať na orgány štátnej správy súdov so sťažnosťami na postup súdu, len ak ide o prietahy v konaní (...).

Podľa ustanovenia § 8 ods. 1 zákona o štátnej správe súdov ústredným orgánom štátnej správy súdov je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia orgánmi štátnej správy súdov sú predseda a podpredseda najvyššieho súdu, predsedovia a podpredsedovia krajských súdov, predsedovia a podpredsedovia okresných súdov, ako aj predseda a podpredseda Špeciálneho súdu.

Ústavný súd konštatuje, že po nadobudnutí účinnosti zákona o súdoch dňom 1. apríla 2005 mala sťažovateľka možnosť podať sťažnosť na prietahy v konaní okresného súdu v zmysle ustanovenia § 62 ods. 1 zákona o súdoch.

Podľa ustanovenia § 62 ods. 1 zákona o súdoch sťažnosť môže podať účastník konania alebo strana v konaní. Sťažnosť na postup súdu môže smerovať proti porušovaniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietahov alebo porušovaniu zásad dôstojnosti súdneho konania sudcami, súdnymi úradníkmi alebo zamestnancami súdu, ktorí plnia úlohy pri výkone súdnictva.

Podľa ustanovenia § 63 ods. 1 zákona o súdoch sťažnosti vybavuje predseda príslušného súdu, ak osobitný zákon neustanovuje inak. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia sťažnosti na predsedu súdu vybavuje predseda súdu vyššieho stupňa.

Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľka sa mohla domáhať ochrany svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v podobe podanej sťažnosti na prietahy v konaní okresného súdu adresovanej predsedovi príslušného súdu. Práve využitím inštitútu podania sťažnosti mala možnosť doceliť nápravu, pretože ako ustanovujú vyššie citované ustanovenia zákonov, sťažovatelia sa môžu obracať so sťažnosťami na postup súdu, len ak ide o prietahy v konaní, respektíve ak sťažnosť na postup súdu smeruje proti porušovaniu práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietahov.

Podľa ustanovenia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal všetky opravné prostriedky alebo iné prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa ustanovenia § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nespĺnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Ustanovenie čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy a ustanovením § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde limituje hranice poskytovania ústavnej ochrany základným právam zo strany ústavného súdu na jednej strane a iných orgánov štátu na strane druhej. Ústavný súd neposkytuje takúto ochranu základným právam ako jedna z paralelných možností. Jeho pozícia vyplýva z princípu subsidiarity, kedy sa jeho ústavnej ochrany možno domáhať v prípade, ak sťažovateľ vyčerpal všetky opravné prostriedky alebo právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv účinne poskytuje (obdobne napr. III. ÚS 100/05, III. ÚS 249/05).

Ústavný súd konštatuje, že postup podľa už citovaných ustanovení zákona o štátnej správe súdov a zákona o súdoch možno považovať za účinný prostriedok nápravy, ktorý zákon poskytuje sťažovateľke na ochranu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Sťažovateľka však v prípade namietania prietáhov v konaní okresného súdu vo veci vedenej pod sp. zn. P 161/02 tento účinný prostriedok nápravy nevyužila.

Sťažovateľka argumentovala tým, že aj keď nepodala sťažnosť na prietahy v konaní okresného súdu, uvedená skutočnosť jej nemôže byť na ujmu. V tejto súvislosti sa odvolala aj na rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 241/04 a uviedla, že ústavný súd v ňom „*vyhovел sťažnosti sťažovateľa na prietahy v konaní, hoci sťažovateľ nevyužil možnosť uvedenú v § 17 ods. 1 zák. č. 80/1992 Zb. o štátnej správe súdov v znení neskorších predpisov*“. Ústavný súd zistil, že v danej veci III. senát ústavného súdu na neverejnom zasadnutí 27. októbra 2004 prijal sťažnosť iného sťažovateľa pre namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy na ďalšie konanie. Argumentoval pritom dĺžkou namietaného súdneho konania prebiehajúceho od 20. februára 1999. Zároveň v náleze z 11. januára 2005 konštatoval porušenie sťažovateľovho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy aj preto, že „*celková dĺžka konania (6 rokov) je zvlášť v pracovnom spore neakceptovateľná*“. V súvislosti so sťažovateľkiným tvrdením ústavný súd zistil,

že predmetom konania vo veci vedenej na ústavnom súde pod sp. zn. II. ÚS 26/95 boli priet'ahy v konaní súdu o návrhu o určenie otcovstva. Uvedené konanie prebiehalo na súde od roku 1977 a vzhľadom na okolnosti a špecifiká prípadu ústavný súd nepovažoval podanie s'ťažnosti na priet'ahy v konaní v zmysle zákona o štátnej správe súdov za účinný prostriedok ochrany základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov.

Ústavný súd je toho názoru, že aj keď v tomto prípade ide o súdny spor, predmetom ktorého je návrh o zvýšenie výživného v prospech maloletej dcéry, vzhľadom na dĺžku konania (takmer 4 roky) ho nemožno považovať za konanie, v ktorom už podanie s'ťažnosti predsedovi súdu nemôže zjednať nápravu. S prihliadnutím na uvedené je ústavný súd toho názoru, že s'ťažovateľka nesplnila podmienky uvedené v ustanovení § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pretože nevyužitie s'ťažnosti na priet'ahy v konaní, ktorú mala možnosť podať v zmysle zákona o štátnej správe súdov a neskôr podľa zákona o súdoch, nepreukázala z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2005